



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Oratio Secvnda. De nomine Iesv in solennitate Circvmcisionis, quæ
præcipua est Societatis Iesv.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

ORATIO SECVND A.

*De nomine IESV in solennitate CIRCVMCISIONIS,
quæ præcipua est Societatis IESV.*

IESVS nomen cruentum est.

*Vocabis nomen eius IESVM: ipse enim saluum faciet populum suum
à peccatis eorum. Matth. 1.*

Quoniam hodiernâ die ipsum Verbum, adeoque ipsa eloquentia conticefcit, atque opere solo, & quidem cruento, loquitur; non videtur alienum fore à ratione, si hodie taceat omnis Orator, & pro exordio, folius voces operis audiantur. Vnde cum spectandi, non loquendi, sese offerat argumentum; nemo mirabitur me spectaculum exhibentem, non uti pristino more dicendi. Spectatores igitur adesse nunc iubeo, non Auditores: cum marito virgine, Virginem spectantem, spectatores Angelos, spectatores vos vniuersos. Ecce tragœdiam inchoat prologus infans; Deus sine veste personatus, actor sine voce, choros exhibente vagitu, loquentibus lacrymis, nouo tragœdiæ ritu, primâ scenâ catastrophæ exhibet. Spectate: ecce pallent labra corallina; ecce marcent rosæ genæ; vbertim stillant geminæ ocellorum gemulæ; crebrò gemit os formosum; alternis singultit lacteum pectus. Spectate: miserè tremunt frigidulæ manus; vndique titubat mollicella caro; tenerè palpitant paruula cum corculo viscera; toti trepidant infantiles artus. Spectate: ad asperas tangentium manus tenella membra suspirant, culpam damnati, sine culpâ reus pauet; ad ictum & vulnus puer formidat; delicatulus infans ad cultum petrinum perhorrescit. Interea rigidam dextram tenerimus experitur; infons tormento plectitur; infantulusque, quem vixdum habet, sanguinem profundit. Ita vocabis nomen eius IESVM. Actum est. Cælum & terra, quid hoc est? Verène conspicio fortitudinem illam infirmari? fiduciam pauere? lætitiâ tristari? sanitatem ægotare? castitatem circumcidi? Euoluendum nobis hoc mysterium, retegendæ latebræ, inuestiganda ratio tam inusitati spectaculi, nominisque tam cruenti. Enimuero existimo quot circumcisionis, tot imponendi nominis fuisse rationes. Vos autem quotquot adhibui spectatores, nunc Oratores esse desidero; ut ego, qui in exordio tacitus omnia suspexi, reliquâ etiam oratione attonitus obmutescam; dumque ab omnibus tam noui, & hæctenus inauditi facinoris causam quæro, me nouum præstem omnibus Auditorem. Atque in primis dic age, cum marito virgine Virgo-mater, quæ potuit esse ratio circumcidendi talis infantis ac tanti? vnde infantulus aut hoc potuit meruisse, aut voluit tolerasse? meruítne qui peccare non potuit? voluítne qui fari nequiuít? velle potuit lapis lydius approbari? fons limpidissimus expurgari? nix candidissima emendari? sol splendidissimus illustrari? templum sacratissimum expiari? Quo nouo vel veteri more at-

que

Matth. 1.

*Tractan-
de causse
circumci-
sionis, ac
nominis.*

*Queritur
ratio à
Virgine &
S. Iosepho,*

quæ instituto hoc purissimum aurum correctum? erat sine scoriâ. serenissimum hoc speculum detersum? erat sine maculâ. laeuissimum hoc marmor expositum? erat sine scabritie. sincerissimum hoc frumentum euentilatum? erat sine paleis. integerrima hæc vitis putata? erat sine superuacuis sarmentis. Homo, inquam, omnium hominum innocentissimus circumcisus? erat sine crimine. Quid igitur causæ est? quid ad hæc Virgo-mater? Illa nihil ore, sed ad spectu flebilis adstat spectaculo, tam saucia corde, quàm Filius carne; seruatque omnia hæc in corde suo. Tacet vicissim (quid enim aliud agat?) modestissimus Ioseph, & depressio collo tragœdiæ huius spectator ingemiscit. Vos ego com-

quæritur
ab Ange-
lis,

Hebr. 2.

quæritur
ab homini-
bus.

A Philo-
sophis red-
ditur pri-
marario:

Heret. 30.
ab Astro-
logis secun-
da & ter-
tia:
à Medicis
quarta &
quinta:

pellō, vos testor, eiusdem tragœdiæ spectatores ac testes Angeli, quid tandem causæ est, cur infans, & infans quidem, hæc patitur? cur vim omnem non repulistis? At, inquit, homo cum sit, humana passus est. Ego verò contrâ: Non homo tantum, sed & hominis opifex est; si Patrem habuit, at ille feminam nesciit: si matrem vidit, at illa viri nescia permansit: Virgo quidem concepit infantem, at eundem ætate grauem virum circumdedit: expletis illum mensibus genuit, sed diu ante se genitum: natum vocauit, sed eundem patrem agnouit. Agite ergo iterum (dabitis enim scio hanc mihi veniam, benignissimi Cælitæ, si in tam suauis argumento vobiscum pergam arguari) nuper arcano matris latebat in vtero? sed eundem etiam tunc nullum mentis nostræ vestræque latebat arcanum. iacebat in solo? at idem fulgurabat in cælo. fugebat vbera? at idem regebat sidera. vagiebat in stramine? at tonabat in æthere. præsepi claudebatur? at vniuersa complectebatur. Quæ cum ita sint, non tantum infans, sed & Deus est: quî potuit ergo circumcidi, cuius origo, æternitas; cuius libertas, peccandi impotentia; cuius natura, bonitas; voluntas, integritas; opus, innocentia? Quid igitur causæ fingi aut concipi potest? Stant attonitæ Angelicæ mentes, tantumque spectaculum silentio ac stupore venerantur. Itaque pace vestrâ, immortales Animæ, ad mortales me conuerto; ad vos, inquam, Auditores, aut potius Oratores mei: vos enim, vt liberè quod sentio eloquar, hodie plus quodammodò iuris habetis quàm ipsæ beatæ mentes, cum de mortali Deo ratiocinandum est, qui nusquam An- gelos, sed semen Abrahæ apprehendit. Loquimini vos itaque, audiente me, quæ sit causa tam indignæ tragœdiæ: atque in primis, vt gradatim procedam, vos honestissimarum disciplinarum ornatissimi cultores Philosophi quid censetis? quid ex ipsis naturæ principiis, quid super hac re adfertis? Placuit, inquit, hoc manifesto signo ostendere, se germanam, veram, naturalem carnem, non ex vicino aère emendicatam, cælove decisam induisse. Ita est; & sic Manichæum, Valentinum, Apollinarem euertitis, vestræque sententiæ Epiphanium assertorem habetis. Quid vos Astrologi? Prognosticon hoc esse censetis, rei venturæ certumque præfagium? scio vobis manè cælum rutilans pluuiam portendere vespertinam; primamque illam purpuram sæpè serotinâ excipi tempestate. Quid præterea? Desuper, inquit, cælo micans sanguineus cometes, frequenter assolet Principis alicuius aut Regis interitum præfagire. Vt vt est; illud sanè omnibus exploratum est,

hunc

hunc primum imbrem, maximum nimbum; sanguinemque hunc, Regis Regum cruentam mortem fuisse consecutam. Vos autem, Expertissimi Domini, quid de hoc experimento pronuntiatis? Quia exuberantem in nos amoris calorem (vos febrim vocate) diutius in se ferre non poterat, an ei vena fuit incidenda? Bonum factum. Sed quid deinde? Anne ut humano generi iam senio confecto, propinato sanguinis infantilis haustu, vires, vitam, iuuentutem instauraret? Contendit enim multis argutisque rationibus Marsilius Ficinus, senem, si pueri sanguinem fugat, in nouam restitui iuuentutem. Penes vos hoc esto iudicium: sed & cura. Vos autem Iuris-periti, quid censeatis? quod est vestrum suffragium? Ideone fortassis hoc egit, ut iam spontaneus omnium Fideiusfor effectus, nondum cesso publicæ solutionis die, anticipatâ (ut loquimini) solutione, vel potius liberali donatione, aut refunderet creditori, aut donatario largiretur? Rectè habet. Quæ porro vestra sententia est, Eximij Domini, ac Magistri Nostri? Dicitis Primò: Ratio à priori est, quia sic voluit. Dicitis Secundò: Ratio à posteriori est, ut hoc signo sese ex celeberrimâ vetustissimaque familiâ magni Abrahæ esse, illiusque legitimum semen ostenderet. Ita sentit vobiscum vester Doctor Angelicus. Vos autem Togatæ Nobilitatis Amplissimi Consiliarij, vosque Nobilissimi Magistratus, quid in hoc actu Filio Dei propositum fuisse censeatis? An ut, quam olim Legislator legem omnibus tulerat, hodie confirmaret, atque opere suo ipse subscriberet? Certè hoc Apostolus innuit, dum ait: *Misit Deus Filium suum, factum sub lege.* vobisque consentit scitum illud vetus: *Patere legem; quam ipse tuleris.* An potius idcirco, ut legem hanc patiendo, eandem prudenter abrogaret, & iuberet nouam? Certè vobis hac in parte adstipulabitur Epiphanius. Sed cum de cruore hinc agatur, quid iudicatis vos fortissimi belli Duces, vosque sago Nobiles? Anne sanguinem hunc fudit generosissimus pugil, ut ostenderet sanguinolenta præludia maioris certaminis, ingentesque animos, quibus iam tum hostes nostros opprimeret, spolia detraheret, & de iisdem hoc stratagemate domitis triumpharet? Verùm hinc ego vobiscum demiror nouum pugnæ modum, vbi Imperator inermis periculosè duellat: cui sagum, panniculi; balteus, fasciæ; tympana, gemitus; tuba, vagitus; clamor, lacrymæ; tela, suspiria: cui Campus Martius, stabulum; currus falcatus, præsepe; sonipedes, asellus & bucula: cui certare, est vinci; cui stare, iacere est; cui denique triumphare, est sanguinem fundere. Victoriæ interim applaudimus tali, tantæque: quæ ut dolore ipsi stetit immenso, sic maximam nobis omnibus attulit voluptatem. Neque par est, ut vos ego præteream, qui Religiosam, & præ reliquis sanctiorem vitæ rationem professi estis; vosque Hierarchici Ordinis Viri Ecclesiastici: nisi placeat (quâ præditi omnes estis benignitate) hunc modò mihi fauorem impertiri, ut pro vobis Societatem IESV, cui hodierna solennitas in paucis celeberrima est, singulatim interrogem. Dicitur igitur, Patres religiosi, cur IESVS parens salutis, ac vitæ Princeps vestræ, fuerit circumcisus? An, ut obtemperandi exactam legem suâ admirabili obedientiâ stabiliret? Sic censet Epiphanius, vosque ita censeatis, quibus eadem virtus præ ceteris potissimum cordi est.

An

Lib. de Sa-
nit. tuendâ
cap. 11.

à Iurispe-
ritis, sex-
ta:

à Theolo-
gis, septima
& octaua:

3. par. q. 37.
art. 1.
à Togatâ
Nobilita-
te, nona &
decima:
Galat. 4.

Hæresi 30.

à Sagatâ
Nobilita-
te, vnde-
cima:

à Religio-
sis & Ec-
clesiasticis,

à Societa-
te IESV,
duodeci-
ma:

Ibidem.

Zach. 13. IESV, & ampliùs laua, vt sua vaticinio constet veritas: *In die illà erit fons patens domui David, & habitantibus Ierusalem, in ablutionem peccatoris & menstruatae.* Ecce apertæ terræ prima vitis; sectæ vitis prima vua; vua nouæ primum vinum: ô mi IESV, mi *Samaritane*, vulneri meo infunde vel guttam! Ecce tribus Iudæ electus hortus; vernantis horti oliua prima; recentis oliuæ oleum primum. *Oleum effusum nomen tuum*, mi IESV: applica vim nominis huius animæ meæ, eritque vulneribus persanandis perfecta medicina. Quid denique? Ecce tribunal, sed Iudicis rei; sed Domini serui; sed Dei *sanguinum sponsi*. Parce, ô Iudex, qui pro me reus es; parce, ô Domine, qui pro me seruus es; parce, ô Deus, qui mihi *sanguinum sponsus* es! O mi Iudex, sed simul misericordiarum pater! ô mi Domine, sed pariter dilectè frater! ô mi Deus, sed idem blandiens infans! Dicam ego, spe erectus ac plenus: Non verebor hoc forum, vbi Patris est iudicare; vbi Fratris est patrocinari; vbi Infantis est sententiam dicere. Dixi.

ORATIO TERTIA.

*De nomine IESV.*Vocabitur nomen eius Admirabilis. *Isaia 9.**IESVM in condendâ Societate admirabilem fuisse.*

QVæ precatus est olim à Deo immortalis Societatis nostræ conditor Ignatius, illo die quo Romanus Pontifex illam augustissimo IESV nomine insigniri voluit, vt ea res sibi Sociisque suis ac Reipublicæ Christianæ benè atque feliciter eueniret; eadem nos singulari Dei beneficio, longo temporum ac laborum iam confecto cursu, plene cumulateque consecutos esse, meritò publicâ celebritate gratulamur. Quòd si enim illa solennis appellatio, Pontificis auctoritate consecrata, tantam habuit in se lætitiâ, quantam nominis illius dignitas postulat: profectò cum iam peracti sæculi exordia progressusque cogitando repetimus, tantò maiori nos voluptate perfundi necesse est, quantò illustrioribus argumentis omnes diuini illius nominis in condendâ Societate numeros expletos intuemur. De quibus singulatim si loqui vellem, quis tandem esset orationi meæ modus? vnde principium caperem? aut vbi exitum inuenirem? Ego igitur, vt certos mihi fines terminosque constituam, istud breuiter nitar ostendere, IESVM in erigendâ propagandâque Societate, sui nominis admirabilitatem velut insigni posito monumento, orbi prodidisse. Verùm cum benè prudenterque admirandi vim ac naturam tenere, causæ meæ non mediocriter intersit, priùs intelligere necesse est, in quo vera admirationis sita sit ratio. Habent id quidem magnarum & inuolutarum rerum successus prosperi & inopinati, vt clamores & obstupescentium animorum varios & celeres motus in hominibus efficiant: verùm hoc euenit sæpiùs, vt plerique se iudicio multitudinis, quod in his rebus discernendis grauissi-

mum